

श्री हनुमान चालीसा मराठी अर्थ सहित

पाठ: गीता प्रेस, गोरखपूर • अर्थ: hanumanchalisapdf.in

॥ दोहा ॥

श्रीगुरु चरन सरोज रज निज मनु मुकुरु सुधारि ।

बरनउँ रघुबर बिमल जसु जो दायकु फल चारि ॥

अर्थ: श्रीगुरुंच्या चरणकमळांच्या धुळीने मी माझ्या मनाचा आरसा स्वच्छ करतो. मग श्री रघुवराची (श्रीरामाची) निर्मळ कीर्ती गातो. ही कीर्ती धर्म, अर्थ, काम आणि मोक्ष ही चारही फळे देणारी आहे.

बुद्धिहीन तनु जानिके, सुमिरौं पवन-कुमार ।

बल बुधि बिद्या देहु मोहिं, हरहु कलेस बिकार ॥

अर्थ: मला बुद्धी कमी आहे हे जाणून मी पवनपुत्र हनुमानाचे स्मरण करतो. हे हनुमाना, मला बळ, बुद्धी आणि विद्या दे. माझे क्लेश (क्लेस) आणि मनातले दोष (बिकार) दूर कर.

॥ चौपाई ॥

1 जय हनुमान ज्ञान गुन सागर ।

जय कपीस तिहुँ लोक उजागर ॥

अर्थ: हे हनुमाना, तुझा जयजयकार असो. तू ज्ञानाचा आणि गुणांचा सागर आहेस. हे वानरराजा (कपीस), तुझा जयजयकार असो. तुझी कीर्ती तिन्ही लोकांत उजळून दिसते.

2 राम दूत अतुलित बल धामा ।

अंजनि-पुत्र पवनसुत नामा ॥

अर्थ: तू श्रीरामाचा दूत आहेस. तुझ्या बळाची तुलना कोणाशीच होऊ शकत नाही. लोक तुला अंजनीपुत्र (अंजनि-पुत्र) आणि पवनसुत (पवनदेवाचा पुत्र) या नावांनी ओळखतात.

3 महावीर बिक्रम बजरंगी ।

कुमति निवार सुमति के संगी ॥

अर्थ: हे महावीरा, तू मोठा पराक्रमी आहेस आणि तुझे शरीर वज्रासारखे कणखर आहे. तू वाईट बुद्धी (कुमति) दूर करतोस आणि चांगली बुद्धी असणाऱ्यांचा (सुमति) सोबती आहेस.

4 कंचन बरन बिराज सुबेसा ।

कानन कुंडल कुंचित केसा ॥

अर्थ: तुझा रंग सोन्यासारखा आहे आणि सुंदर वेषात तू शोभून दिसतोस. तुझ्या कानांत कुंडले आहेत आणि केस कुरळे आहेत.

5 हाथ बज्र और ध्वजा बिराजै ।

काँधे मूँज जनेऊ साजै ॥

अर्थ: तुझ्या हातात वज्र आणि ध्वज शोभतात, आणि खांद्यावर मूँज गवताचे जानवे आहे.

- 6 संकर सुवन केसरीनंदन ।
तेज प्रताप महा जग बंदन ॥
अर्थ: तू भगवान शंकराचा अंश आहेस आणि केसरीचा पुत्र आहेस. तुझे तेज आणि प्रताप मोठे आहेत, सारे जग तुला वंदन करते.
- 7 बिद्यावान गुनी अति चातुर ।
राम काज करिबे को आतुर ॥
अर्थ: तू विद्वान, गुणवान आणि अतिशय चतुर आहेस, आणि श्रीरामाचे काम करायला नेहमी उत्सुक असतोस.
- 8 प्रभु चरित्र सुनिबे को रसिया ।
राम लषन सीता मन बसिया ॥
अर्थ: प्रभू श्रीरामाची कथा ऐकायला तुला खूप आवडते. श्रीराम, लक्ष्मण आणि सीतामाई तुझ्या मनात वास करतात.
- 9 सूक्ष्म रूप धरि सियहिं दिखावा ।
बिकट रूप धरि लंक जरावा ॥
अर्थ: लहान (सूक्ष्म) रूप घेऊन तू सीतामाईला दर्शन दिलेस, आणि भयंकर (बिकट) रूप घेऊन लंका जाळलीस.
- 10 भीम रूप धरि असुर सँहारे ।
रामचंद्र के काज सँवारे ॥
अर्थ: प्रचंड (भीम) रूप घेऊन तू राक्षसांचा संहार केलास आणि श्रीरामचंद्राची कामे पार पाडलीस.
- 11 लाय सजीवन लखन जियाये ।
श्रीरघुबीर हरषि उर लाये ॥
अर्थ: तू संजीवनी आणून लक्ष्मणाला जीवदान दिलेस. तेव्हा श्री रघुवीराने (श्रीरामाने) आनंदाने तुला छातीशी कवटाळले.
- 12 रघुपति कीन्ही बहुत बड़ाई ।
तुम मम प्रिय भरतहि सम भाई ॥
अर्थ: श्री रघुपतीने (श्रीरामाने) तुझे खूप कौतुक केले आणि म्हटले: तू मला भरतासारखाच प्रिय भाऊ आहेस.
- 13 सहस्र बदन तुम्हरो जस गावैं ।
अस कहि श्रीपति कंठ लगावैं ॥
अर्थ: “हजार मुखांचा शेषनाग तुझी कीर्ती गातो”, असे म्हणून श्रीपति (श्रीराम) तुला मिठी मारतात.
- 14 सनकादिक ब्रह्मादि मुनीसा ।
नारद सारद सहित अहीसा ॥
अर्थ: सनक आदी ऋषी, ब्रह्मदेव आदी देव, मोठमोठे मुनी, नारद, सरस्वती आणि शेषनागही तुझी कीर्ती गातात.
- 15 जम कुबेर दिगपाल जहाँ ते ।
कबि कोबिद कहि सके कहाँ ते ॥
अर्थ: यम, कुबेर आणि दिशांचे रक्षण करणारे दिक्पालही तुझी कीर्ती गातात; मग कवी आणि विद्वान तिचे पूर्ण वर्णन कसे करू शकतील?

- 16 तुम उपकार सुग्रीवहिं कीन्हा ।
राम मिलाय राज पद दीन्हा ॥
अर्थ: तू सुग्रीवावर उपकार केलेस: त्याची श्रीरामाशी भेट घालून दिलीस आणि त्याला राजपद मिळवून दिलेस.
- 17 तुम्हरो मंत्र बिभीषन माना ।
लंकेस्वर भए सब जग जाना ॥
अर्थ: बिभीषणाने तुझा सल्ला (मंत्र) ऐकला आणि तो लंकेचा राजा झाला, हे सारे जग जाणते.
- 18 जुग सहस्र जोजन पर भानू ।
लील्यो ताहि मधुर फल जानू ॥
अर्थ: सूर्य कितीतरी दूर आहे (जुग सहस्र जोजन), तरी गोड फळ समजून तू त्याला गिळलेस.
- 19 प्रभु मुद्रिका मेलि मुख माहीं ।
जलधि लाँघि गये अचरज नाहीं ॥
अर्थ: प्रभू श्रीरामाची अंगठी तोंडात ठेवून तू समुद्र ओलांडलास, यात काहीच नवल नाही.
- 20 दुर्गम काज जगत के जेते ।
सुगम अनुग्रह तुम्हरे तेते ॥
अर्थ: जगात जितकी अवघड कामे आहेत, ती सगळी तुझ्या कृपेने सोपी होतात.
- 21 राम दुआरे तुम रखवारे ।
होत न आज्ञा बिनु पैसारे ॥
अर्थ: तू श्रीरामाच्या दाराचा रक्षक आहेस. तुझ्या परवानगीशिवाय तिथे कोणी आत जाऊ शकत नाही.
- 22 सब सुख लहै तुम्हारी सरना ।
तुम रच्छक काहू को डर ना ॥
अर्थ: जे तुला शरण येतात, त्यांना सगळी सुखे मिळतात. तू रक्षण करणारा असलास की कोणाचीच भीती उरत नाही.
- 23 आपन तेज सम्हारो आपै ।
तीनों लोक हाँक तें काँपै ॥
अर्थ: तुझे तेज (शक्ती) तूच सांभाळू शकतोस. तुझ्या गर्जनेने (हाँक) तिन्ही लोक थरथरतात.
- 24 भूत पिसाच निकट नहिं आवै ।
महाबीर जब नाम सुनावै ॥
अर्थ: जेव्हा महावीर हनुमानाचे नाव घेतात, तेव्हा भूत-पिशाच जवळ येत नाहीत.
- 25 नासै रोग हरै सब पीरा ।
जपत निरंतर हनुमत बीरा ॥
अर्थ: वीर हनुमानाचा सतत जप केल्याने रोग नाहीसे होतात आणि सगळ्या वेदना दूर होतात.
- 26 संकट तें हनुमान छुड़ावै ।
मन क्रम बचन ध्यान जो लावै ॥
अर्थ: जे मनाने, कर्माने आणि वाणीने हनुमानाचे ध्यान करतात, त्यांना हनुमान संकटातून सोडवतो.

- 27 सब पर राम तपस्वी राजा ।
तिन के काज सकल तुम साजा ॥
अर्थ: तपस्वी राजा श्रीराम सर्वांत श्रेष्ठ आहेत, आणि त्यांची सगळी कामे तूच पार पाडलीस.
- 28 और मनोरथ जो कोइ लावै ।
सोइ अमित जीवन फल पावै ॥
अर्थ: जे कोणी आपली इच्छा (मनोरथ) घेऊन तुझ्याकडे येतात, त्यांना आयुष्यात तिचे अमाप फळ मिळते.
- 29 चारों जुग परताप तुम्हारा ।
है परसिद्ध जगत उजियारा ॥
अर्थ: चारही युगांत (सत्ययुग, त्रेता, द्वापर आणि कलियुग) तुझा प्रताप आहे, आणि तुझी कीर्ती सगळ्या जगात पसरली आहे आणि ती जगाला उजळून टाकते.
- 30 साधु संत के तुम रखवारे ।
असुर निकंदन राम दुलारे ॥
अर्थ: तू साधुसंतांचा रक्षक आहेस, असुरांचा नाश करणारा आहेस आणि श्रीरामाचा लाडका आहेस.
- 31 अष्ट सिद्धि नौ निधि के दाता ।
अस बर दीन जानकी माता ॥
अर्थ: आठ सिद्धी आणि नऊ निधी देणारा तू आहेस; हा वर तुला जानकीमातेने (सीतामाईने) दिला आहे.
- 32 राम रसायन तुम्हरे पासा ।
सदा रहो रघुपति के दासा ॥
अर्थ: राम-भक्तीचे रसायन (नवे जीवन देणारे औषध) तुझ्याजवळ आहे, आणि तू सदैव श्री रघुपतीचा (श्रीरामाचा) दास राहतोस.
- 33 तुम्हरे भजन राम को पावै ।
जनम जनम के दुख बिसरावै ॥
अर्थ: तुझे भजन करणारे भक्त श्रीरामापर्यंत पोहोचतात आणि जन्मोजन्मीची दुःखे विसरतात.
- 34 अंत काल रघुबर पुर जाई ।
जहाँ जन्म हरि-भक्त कहाई ॥
अर्थ: असे भक्त अंतकाळी श्री रघुवराच्या (श्रीरामाच्या) धामाला जातात, आणि पुढे जिथे जन्म घेतील तिथे लोक त्यांना हरिभक्त म्हणूनच ओळखतात.
- 35 और देवता चित्त न धरई ।
हनुमत सेइ सर्व सुख करई ॥
अर्थ: दुसऱ्या देवांना मनात न आणता, फक्त हनुमानाची सेवा केली तरी सगळी सुखे मिळतात.
- 36 संकट कटै मिटै सब पीरा ।
जो सुमिरै हनुमत बलबीरा ॥
अर्थ: जे बलवीर हनुमानाचे स्मरण करतात, त्यांची संकटे दूर होतात आणि सगळ्या वेदना मिटतात.

- 37 जै जै जै हनुमान गोसाईं ।
कृपा करहु गुरु देव की नाई ॥
अर्थ: हे स्वामी (गोसाईं) हनुमाना, तुझा जयजयकार असो, जयजयकार असो, जयजयकार असो. गुरुंसारखी माझ्यावर कृपा कर.
- 38 जो सत बार पाठ कर कोई ।
छूटहि बंदि महा सुख होई ॥
अर्थ: जे याचा शंभर (सत) वेळा पाठ करतात, ते बंधनातून सुटतात आणि त्यांना मोठे सुख मिळते.
- 39 जो यह पढ़ै हनुमान चलीसा ।
होय सिद्धि साखी गौरीसा ॥
अर्थ: जे ही हनुमान चालीसा वाचतात, त्यांना सिद्धी मिळते; याचे साक्षी गौरीश (भगवान शंकर) आहेत.
- 40 तुलसीदास सदा हरि चेरा ।
कीजै नाथ हृदय महँ डेरा ॥
अर्थ: तुलसीदास सदैव हरीचा (श्रीरामाचा) दास आहे. हे नाथा, माझ्या हृदयात येऊन राहा.

॥ दोहा ॥

पवनतनय संकट हरन, मंगल मूरति रूप ।
राम लषन सीता सहित, हृदय बसहु सुर भूप ॥
अर्थ: हे पवनपुत्रा, तू संकटे दूर करणारा आहेस, मांगल्याचे रूप आहेस. हे देवांच्या राजा, श्रीराम, लक्ष्मण आणि सीतामाईसह माझ्या हृदयात येऊन राहा.